

Roel Willems

LIM
BURG
ERS

voor beginners

Omgaan met de meest
zuidelijke Nederlanders

NOORDBOEK

© 2024 Roel Willems | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp: Hermen Grasman
Boekverzorging: Elgraphic

ISBN 978 94 6471 133 2
NUR 610 | 900

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl.

De uitgeverij stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (fsc) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1. De basis: algemene wenken voor ‘Hollanders’	11
2. Het ultieme Hollands-Limburgse misverstand: eerlijk zijn en uitpraten	21
3. Dialect	36
4. Bestaat Limburg?	54
5. Een Limburgcomplex?	65
6. Carnaval: <i>the basics</i>	77
7. Carnaval: de muziek	92
8. Elkaar helpen of corruptie?	108
9. Limburgers kunnen niet schaatsen, en andere clichés	121
10. Laatste wenken: schoonheid	130
Noten	139

Voorwoord

Limburg is prachtig, alleen jammer dat er zoveel Limburgers wonen', een stevige, gulzige schaterlach steeg op uit het groepje mannen. Ze herkenden zich erin, dat was duidelijk. Ik stond tussen de corduroy broeken, strak aangesneden overhemden, buiten op een chique terras, flonkerende glazen witte wijn. Ik lachte minzaam mee. Ik was hier immers om te netwerken, ik zou niet tegen het gezegde ingaan.

En het was zo aardig begonnen. Ik was voorgesteld aan het groepje mannen met belangrijke functies. Het is belangrijk mensen te kennen, en vooral invloedrijke mensen; dat geloofde ik toen nog. Ik vroeg beleefd naar het een en ander toen het gesprek op wielrennen kwam. De mannen deden aan wielrennen, zoals mannen van een zekere leeftijd nu eenmaal doen. En wie over wielrennen spreekt, spreekt in Nederland al snel over Zuid-Limburg. Namen van gehuchten, weggetjes, bergjes die de een wel kende, maar dan kende de ander een nog mooiere helling. Een lofzang op de heuvels van Zuid-Limburg, het buitenleven, de cultuur, het goede leven. En toen die sneer. Ze wisten dat ik Limburgs was, mijn accent had mij verraden. Ik op mijn beurt wist dat het goedig bedoeld was. Limburgers te

kakken zetten kan altijd en overal, het is een ritueel, een plaagstootje.

Limburg heeft een ingewikkelde relatie met de rest van Nederland. Nederlanders kunnen er slecht aarden, vinden de originele bewoners stug, gesloten, aanstellerig. Is er een keer aandacht van landelijke media, dan ergeren Limburgers zich daaraan, is er geen aandacht, dan is het ook niet goed. Er is wederzijds onbegrip, meestal geuit als stille irritatie. Door middel van deze gids hoop ik een deel van die irritatie te voorkomen.

Deze gids is voor mensen die niet uit Limburg komen, maar wel met Limburgers in aanraking komen. Dit kan zijn in uw werk, dit kan zijn in uw privé, dit kan zijn in uw liefde. De frictie tussen Limburgers en hun medelanders komt door onbekendheid en onderschatting. Onbekendheid met de cultuur en onderschatting van de cultuurverschillen tussen Limburg en de rest van Nederland. In tien korte hoofdstukken neem ik u mee langs belangrijke aspecten van ons leven en leg ik uit hoe deze in Limburg beleefd worden. Ik zal steeds bekende valkuilen benoemen, en richtlijnen geven voor hoe u deze kunt vermijden.

En ja, beste Limburgers, dit boek is er ook voor u. Wij Limburgers zijn geen gemakkelijk volkje. Behalve herkenning en misschien hier en daar wat opsteken, gaat u in dit boekje uitvinden waarom het soms niet zo makkelijk gaat tussen ons en de rest van Nederland.

Om het maar meteen uit de weg te hebben, hier een paar zaken die eigenlijk voor zich spreken, maar toch benoemd moeten worden. Dit boek geeft een algemene beschrijving van hoe een groep mensen is. Het is niet meer dan dat: een algemene beschrijving. Niet iedereen past in het hokje, u zult voorbeelden kennen van niet-Limburgers die zich heel Limburgs gedragen, en andersom. Gaat u alstublieft niet denken dat alle Limburgers

hetzelfde zijn, net zoals niet alle niet-Limburgers hetzelfde zijn.

Dan nog het volgende: dit boek gaat niet over goed of fout. Vooral met ‘Hollanders’ hebben Limburgers traditioneel wat moeite. U gaat dit in de tekst terugzien. Bent u nu een Hollander, trek het u zich dan niet persoonlijk aan, al die kritische beschrijvingen! We zijn hier samen om verschillen te overbruggen, niet om elkaar op de tere ziel te trappen. Doe uw voordeel ermee, en als u zich in mijn beschrijving niet wilt of kunt herkennen, doe het dan simpelweg niet. Tenslotte, het beeld van Limburgers in dit boek is mijn beeld. Ik ben dan wel een Limburger, maar geen professor in de Limburgerkunde, en ik heb ook geen decennia wetenschappelijk onderzoek gedaan naar Limburgers (lijkt me heerlijk trouwens).

De laatste opmerking voordat we gaan beginnen is een hart onder de riem. Stel u bent net naar Limburg verhuisd. U leest dit boek, wordt bleek om de mond en denkt alleen maar dat u de makelaar wilt bellen om het huis te verkopen. Dat hoeft niet. Het kan prima gaan werken tussen u en de Limburgers. En nee, u hoeft geen Limburger te worden. U kunt zich heel goed voelen tussen de Limburgers terwijl u uw eigen zelf bent. Limburger worden zou u niet lukken ook. Begrip hebben voor elkaars verschillen zal de omgang makkelijker maken, daar gaat dit boek bij helpen. Ik wens u plezier, wijsheid en succes met uw omgang met de meest zuidelijke Nederlanders: de Limburgers¹.

Roel Willems, 2024

1.

De basis: algemene wenken voor ‘Hollanders’

Mijn grootmoeder sprak over de zoon van een vriendin. Ik kende deze jongen niet, maar dat verhinderde haar niet om mij uitgebreid over hem te vertellen. Het was een zeer nette, voorkomende, en getalenteerde jongeman. Hij studeerde iets ingewikkelds. Waar hij studeerde? ‘O, daarboven ergens, in Holland’. Amsterdam, of Delft dacht ik. Later hoorde ik via mijn altijd goed ingevoerde moeder dat het Eindhoven was.

Het zal veel Nederlanders verbazen dat Eindhoven als ‘Holland’ wordt beschouwd. We moeten het dan ook niet letterlijk nemen. ‘Holland’ is voor Limburgers alles wat bij Nederland hoort en niet hunzelf betreft. Holland is de rest van Nederland, en de relatie met die rest is nogal ambivalent. Holland is de grote broer met wie je ruzie maakt, en tegen wie je heimelijk op ziet. Holland is de buurman aan wie je je ergert, maar die wel veel succes heeft. En die soms ook heel goede dingen doet. Maar dat geef je niet graag toe, want je mag hem niet. Holland is het clubje collega’s bij wie je geen aansluiting vindt, die je gunt dat ze een keer op hun bek gaan, maar bij wie je eigenlijk ook graag zou horen. Want hoewel Limburgers niet erg positief denken over Holland, is Holland tegelijkertijd wat Limburgers ver-

bindt: zonder Holland kunnen zij het excentrieke ‘niet-Nederlandse’ volkje niet zijn.

‘Holland’ omvat dus meer dan de provincies Noord- en Zuid-Holland. De term wordt breed gebruikt, maar het meest voor de Randstad. ‘Hollanders’ slaat op Nederlanders die als stereotype randstedelingen worden gezien. Dat stereotype is niet positief. Hollanders zijn bot, luidruchtig, opdringerig, lomp, arrogant, maakt u zelf het lijstje maar af. Limburgers bezien Hollanders zoals Zuid-Europeanen naar Nederlanders kijken: onder het mom van eerlijkheid, de lokale bevolking bruuskeren terwijl hun ‘vrije’ kinderen zich ongemanierd en irritant gedragen. Een cliché is maar een cliché natuurlijk, maar u snapt het idee.

Een waarschuwing voordat u verder leest: veel dingen zijn vrij ingewikkeld in Limburg. In de omgang met mensen, bedoel ik dan. Dingen zijn vaak niet wat ze lijken, en er wordt zelden open gecommuniceerd. Als u koud in deze cultuur stapt, kan dat heel frustrerend zijn. U heeft het gevoel mee te draaien in een wereld waarvan u de regels niet kent, en waarvan niemand u de regels vertelt. Voor u het weet is er iemand beledigd, zonder dat u het bedoelde of zelfs maar doorhad. Komt u uit een cultuur van openheid en directheid, probeert u dan vooral niet deze ingewikkeldheid te vervloeken of weg te duwen. Zie het als een zoektocht: het is anders dan u gewend bent, minder duidelijk, en dat is soms irritant, maar ook heel boeiend. In dit boek zult u dat ook merken: voor veel situaties heb ik geen pasklaar antwoord. Ik geef wel adviezen, maar u zult zelf in de praktijk moeten uitvinden wat werkt. Vindt u dat ergerlijk? Beschouw dit boek dan als uw eerste oefening met de complexiteit van de Limburgers. Dan heeft u die eerste ervaring al achter de rug en komt u beter beslagen ten ijs in de echte wereld.

Wat ik in dit hoofdstuk wil doen is u uitleggen hoe u enkele

valkuilen kunt vermijden, zodat u minder als Hollander gezien zult worden. Het is het laaghangende fruit in de omgang met Limburgers: redelijk makkelijk in praktijk te brengen, en met veel winst in de omgang. Let op, sla dit hoofdstuk niet over. Immers, ook als u niet uit Holland komt (maar uit Zeeland, Brabant, of waar dan ook ten noorden en westen van Mook), is de kans toch groot dat u als Hollander beschouwd wordt.

Tenslotte wil ik u op het hart drukken dat u niet hoeft te veranderen. U bent een Hollander, en dat is prima. Bent u vooral uzelf. Het herkennen en vermijden van de valkuilen zal de scherpe randen van hoe u waargenomen wordt verminderen. Het zal het contact vergemakkelijken, uw Limburgse gesprekspartners zullen zich meer openstellen. En dat is pure winst.

Valkuil: zichzelf te groot maken

De eerste valkuil is dat u zichzelf te groot maakt. U komt op een feestje binnen, u slaat de enige persoon die u kent op de schouder en u begint hard en aanwezig te praten over dat u net terug bent uit Tenerife. Of u praat joviaal over een onderwerp dat u op dat moment bevalt, zonder rekening te houden met de mensen om u heen. Of u schuift aan een vergadertafel aan, breekt in in een tweegesprek, en maakt een grap, een lolletje. U staat nu in de ogen van Limburgers met 10-0 achter. In feite een onherstelbare achterstand, wat u de rest van het feest of van de vergadering ook doet. De valkuil waar u in stapte is dat wat u als een leuke binnenkamer, of als uzelf 'neerzetten' beschouwt, door Limburgers als lomp wordt ervaren. Men breekt niet zomaar in een gesprek in. Als u een buitenstaander op een feest bent, dan voert u niet zomaar het hoogste woord. U kent uw plek niet, en dat is een grote, grote fout. Een ander voorbeeld in deze categorie is meteen over

uzelf beginnen. Een anekdote, iets wat u meemaakte, een grappig voorval. U doet het om de interactie te stimuleren, als smeermiddel van het gesprek. Maar zo komt het niet over. Het zal overkomen alsof u egocentrisch bent, opnieuw, dat u niet weet hoe het hoort, dat u geen bescheidenheid op kunt brengen.

Hoe kunt u merken dat u zichzelf te groot maakt? De Limburgers zullen stilvallen. Er wordt minzaam geglimlacht, maar de goede verstaander ziet de ergernis. Verder zal er niet gesproken worden, of – nog pijnlijker – men gaat onderling verder in gesprek. Zichzelf niet te groot maken is heel lastig voor Hollanders, omdat de Hollandse cultuur het beloont als mensen zichzelf groot maken. Hard van de toren schreeuwen, kansen pakken, zeggen waar het op staat, ferme jongens en meiden. Daar houden Hollanders van.

Hoe kunt u het anders doen? Indien mogelijk, laat uzelf introduceren. Hier mag u ook om vragen. Stel u heeft in Limburg een baan gevonden en bent op een borrel van uw nieuwe werk. Er is een collega met wie u kennis heeft gemaakt, en er zijn veel groepjes die u nog niet kent. Vraag die collega wie de groepjes zijn, en als er een groepje bij is met wie u in gesprek wilt komen, vraag dan of de collega u introduceert. De collega voelt zich serieus genomen (u vraagt immers haar, niet iemand anders), en u landt zacht bij het groepje. Als u vervolgens geïntroduceerd bent, vertel dan kort iets over uzelf, en leg al snel het initiatief bij de andere partij. Dit laatste is heel belangrijk. Leg het initiatief bij de Limburgers en wacht. Geef ze tijd. Veel meer tijd dan u zich nu kunt voorstellen. Vraag iets luchtigs. Begin niet meteen over werk! Kom vooral niet meteen ter zake. Geef het tijd, tel een paar keer tot tien, misschien tot twintig. Als werk niet ter sprake komt, moet u het misschien zo laten. Geef de ander hoe dan ook niet het gevoel dat u alleen maar naar het groepje toe kwam met een zake-

lijk doel. Dat is lomp, dan maakt u zichzelf te groot. Het contact is nu gelegd, en dat is uw eerste winst. De zaken komen later.

Valkuil: te snel willen gaan

Dat brengt ons bij een ander advies met betrekking tot wat vaak misgaat tussen Limburgers en Hollanders. Te snel willen gaan. Meteen tot de kern komen. Bij zakenrelaties: eerst de zaken, dan pas ontspanning. Hollanders kunnen zo slecht tegen onzekerheid of onduidelijkheid, dat ze veel te snel gaan voor Limburgers. Als een olifant raast u door de porseleinkast. Voor u het weet klap de Limburger dicht, u hebt hem of haar overrompeld. Omgaan met Limburgers vereist meer tijd en moeite dan u gewend bent. Eerst tasten we af, we maken omtrekkende bewegingen, niet meteen op het doel af. In eerste instantie houden alle partijen de kaarten voor de borst. Dit lijkt omslachtig maar heeft een duidelijke en belangrijke functie. Limburgers willen voelen met wie ze te maken hebben. U bent niet zomaar iemand die toevallig hun zakenpartner zou kunnen worden, u bent een persoon van wie ze eerst een beeld willen hebben voordat ze eventueel met u in zee gaan. Dus eerst eet u samen, praat u over niet meteen relevante zaken, laat u zien wat voor een persoon u bent. En de rest, dat wat echt besproken moet worden, dat komt later. Het is verstandig om het initiatief voor wanneer u over zaken gaat praten bij de Limburger te laten. Dan weet u zeker dat u niet overhaast te werk gaat en daarmee het contact verliest.

Zo is het ook in persoonlijke contacten. Stel u woont in Limburg en uw kind heeft ruzie gehad met een kind van Limburgse ouders. Uiteraard kunt u deze mensen hierop aanspreken, dat is geen enkel probleem. Het probleem ontstaat als u meteen met de deur in huis valt. U belt aan, een van de ouders doet open en u zegt: 'Hallo,